

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi și Duminec'a.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șiese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLII

Se prenumera:
la postelo c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmonda 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 11.

Joi, 8/20 Februaru

1879.

Brasiovu, 7 (19) Februaru.

„Candu d-lu Irányi declara in „Magyar Ujság“, că plansorile și asupririle romanilor de dincolo de „Délulu-Mare nu-i sunt cunoscute“ și ne pune in vedere posibilitatea, că dóra cea mai de aprópe „dieta va satiface indreptatitele lor pretensiuni; „déca Franciscu Deák intr'o scrisóre pri- „vata, pe care o publica comitele N. Bethlen, es- „prima între altele: „că, ce este inca de fa- „cutu, are se se faca pe cale fratiésca „— sine ira et odio — in cointielegere „cu confratii nostri“; „déca „Hazánk“, „organulu stangei centrale, 'si redica vocea spre „asemenea scopu: sum convinsu, că natiunea ro- „mana, inspirata și in astfelu de impregiurari „critice de spiritulu celu mai placabilu, va primi „cu interessu aceste manifestatiuni. De alta parte „totu asemenea sum convinsu, că d-nii Irányi, „Deák și cei dela „Hazánk“ voru concede, cumu- „că increderea poporului romanu, scadiuta prin „fapte multu ponderante, se póte restabili éراسي „numai prin fapte asemenea de multu cumpani- „tórié. . . .“

Asia scriea distinsulu nostru conationalistu și patriotu Dr. Alesandru Mocioni in Februaru 1869 cu privire la legile aduse de către diet'a maghiara și la passivitatea legala a romanilor din Transilvani'a. Tocmai se implinescu diece ani de candu aceste cuvinte au fostu adresate compatriților nostri maghiari. Patru sessiuni dietale au urmatu un'a dupa alta de atnci, și óre istoria acestui dieceniu póte inregistrá macaru unu singuru faptu, prin care maghiarii se fi aratatu, că in adeveru voiescu se castige increderea poporului romanu, atátu de profundu sdruncinata, facut'au ei óre, cumu promitea intieptulu lor Franciscu Deák, macaru cătu de puçinu „pe cale fratiésca, in cointielegere cu romanii“, convinsus'au maghiarii din Ungari'a despre aceea, că plansorile și asupririle romanilor transilvani erau și sunt fundate in realitate, și că recereau și receru o grabnica lecuire?

Nimicu din tóte aceste. Diece ani scumpi și frumosi au fostu perduti in lupte seci de partida între drépt'a, stang'a și estrem'a stanga maghiara, diece ani din viét'a noului statu ungaru au trecut in continue certe, inimicitii, amenintiari și asupri indreptate in contra nationalitatiloru nemaghiare, diece ani s'a lucratu pe terenulu economieu intr'unu modu încátu popórele abia mai potu suportá sarcinele ce i-le impune statulu și acum'a in alu unspredecilea anu, la inceputulu periodulu alu douilea dualisticu, candu pe lènga neajunsele interióre s'au mai adausu și periculele din afara, ce vedemu, ce trebuie se intimpinamu dela compatriotii nostri maghiari?

Prelatii nostri petrushi de responsabilitatea și datori'a ce le-o impune inaltulu lor oficiu s'au aflatu indemnati a se adresá cu-o petitiune către monarchu. Si óre ce au cerutu ei dela capulu statulu? Că se se revéda legea Uniunei Transilvaniei cu Ungari'a și se se redé romaniloru drepturile ce li se cuvine, séu că se se modifice legea nationalitatiloru ori cea scolara in favorulu desvoltarei nationale a poporului romanu? — Nu! Cererea episcopiloru nostri nu a pretinsu nimicu din tóte aceste, ci ei s'au rogatu numai de Suveranulu nostru că se nu dé inalt'a s'a sanctiune unui proiectu, care, dupa cumu se constata acuma din di in di mai multu, tinde in ultim'a analiza a resturná si sistemulu scóleloru confessionale basatu in legile actuale și amenintia pe romani in gradulu supremu cu maghiarisarea. Maiestatea S'a in inalt'a s'a bunavointia primesce pe capii bisericiloru romane și dupa cumu scimu din responsulu datu deputatiunei bisericiei greco-orientale, ne face sperantia, că nu se va aduce nici o lege de natura, că se conturbe pacea dintre nationalitatile tierii și la tóte aceste ce respundu maghiarii?

Ei amenintia din nou, condamna pasulu întreprinsu de episcopi cu tóte că acest'a se justifica insusi prin impregiurarea, că ei au fostu primiti in modu fórte gratosu de către capulu statulu, și ne spunu verde prin diuarieloru de tóte colorile că déca péna acuma acelu proiectu fatalu de maghiarisare a fostu numai o dorintia, de astadi incolo elu va fi o necessitate imperativa in ochii maghiariloru. Episcopii nostri se vedu atacati și amenintiati in modulu celu mai necrutatoriu din partea maghiara, pentru că au inaintatu o petitiune la capulu statulu puindu-se cu totul pe bas'a legiloru existente și cerendu delaturarea unui nou proiectu, care inca nici nu a fostu prezentatu Corpuriloru legiuitórié. Episcopii nostri, dupa cumu se constata acuma, au incunoscintiatu mai inainte și pe ministrii despre pasulu ce voiescu se 'lu întreprinda. Ce actiune póte fi dér' mai leala, mai constitutivonal, mai moderata, decatu a fostu acést'a? Si totusiu striga foile maghiare din respoteri in contra-i și numai cătu nu ne amenintia cu pumnulu. Acést'a este calea cointielegerei fratiésca, fora mania și ura, care ne-o puse in perspectiva Franciscu Deák la inceputulu anulu 1869, pe care cale densulu credea, că mai este inca cevási de facutu pentru noi romanii?

Cronic'a evenimenteloru politice.

Sub titlulu: „Deputatiunea transilvana in Viena“ scrie diuariulu „Bud. Corr.“ urmatórele:

Astadi (13) inainte de ameadu fú primita in audientia de Maiestatea S'a deputatiunea sínódeloru și consistoriiloru greco-orientale romane, ai careia membrii erau: Archiepiscopulu și Mitropolitulu Mironu Romanulu, Episcopulu Caransiebesiului Ioanu Popasulu, Episcopulu Aradulu Ioanu Metianu, Vicariulu și Arhimandritulu din Sibiu Nicolae Popesulu, Protopopulu Lipovei Ioanu Tieraanu, Protopopulu Caransiebesiului Nicolae Andreeviciu, generalulu Traianu Doda. Deputatii Parteniu Cosma și Nicolae Strevoiu, advocatulu Alecsiu Popoviciu din Sant-An'a, Constantin Radulescu din Lugosiu și Pavelu Rotariu din Timisórá. Cunducătoriulu deputatiunei Archiepiscopulu Romanulu a tienutu, candu a predatu petitiunea, urmatoriulu discursu:

„Maiestatea Vóstra cesara și regésca apostolica! Pré gratióse Dómne!

Episcopatululu bisericiei greco-orientale romane din Ungari'a și din Transilvani'a, impreuna cu deputatii consistoriiloru diecesane concerninte, in interessulu culturei generale, ce corespunde recerintieloru reale ale credintiosiloru nostri, cutéza a se apropiá cu supunere omagialá de pré inaltulu tronulu alu Maiestatii Vóstre cu pré umilit'a rogare, că Maiestatea Vóstra se Ve indurati a denegá pré gratosu proiectulu de lege, asternutu de guvernulu Maiestatii Vóstre, care are de scopu introducerea limbei maghiare cá obiectu obligatoriu in scólele elementare, préinalt'a sanctiune prealabila*) cu atát'a mai vertosu, cu cătu eventual'a executare a unei atare legi nu numai ar' intimpiná dificultati neinvigibile, ci ar' turburá si pacea interna a credintiosiloru nostri, cari sunt gelosi de limb'a și nationalitatea loru. Cu celu mai profundu respectu cutezamu a asterne Maiestatii Vóstre pré umiliteloru nóstre representatiuni (remonstratiuni) in privintia acést'a și ne folosimu de ocaziune, spre a dá espressionu și prin graiu acelorn semtieminte loiale, pe cari le nutresce biseric'a nóstra pentru Préinalt'a persóna, pentru tronulu Maiestatii Vóstre și pentru patria!“ **)

*) In scirea telegrafica ce amu tradus'o in Nr. trecut pagasiulu acest'a n'a fostu exactu căci se dicea acolo „vorläufig nicht sanktioniren“ ceea ce trebuia tradusu cu „deocamdata“, pre candu textulu autenticu vorbesce de denegarea sanctiunei prealabile: „Nichtertheilung der vorläufigen Sanktion“ ceea ce are cu totul altu intelesu.

**) Responsulu Maiestatii Sále l'amu publicatu in numerulu trecutulu.

Pe lènga celelalte diuarie maghiare și maghiaróne condamna și „Pesti Napló“ pasii întreprinsi de archiereii nostri in contra proiectulu de maghiarisare alu d-loru Tisza-Trefort.

„Amu crediuta — scrie „P. Napló“ — că espiscopii romani voru fi mai cu tactu, și că iubescu mai multu poporulu lor, decatu au doveditu in realitate. Façia cu puterea russésca și façia cu estinderea slavismulu se afla doue elemente: celu ungrescu și romanescu. Interesese lor proprii aviséza pe aceste doue elemente la o aliantia întreolalta și nimicu nu póte inaintá caus'a acestei aliantie mai multu, decatu aceea, déca romanii, cari traiescu in patri'a nóstra (hazánkban élő románok) voru dovedi, că suntu sinceri adoratori ai ideei de statu maghiare. Statulu maghiaru: este aliatulu și amiculu; muscalulu este stapanulu și dusmanulu!

„Si episcopii romani cu tóte aceste demonstréza in contra urmarei necesare a ideei de statu maghiare: invetiarea limbei oficiale maghiare și nu inaintézc caus'a aliantiei maghiaro-romane, ci inimicitiele și instrainarea între cele doue natiuni.“

„Proiectulu de lege — adauge „Pesti Napló“ mai la vale, care tractéza despre instructiunea obligatóre a limbei maghiare nu s'a prezentatu inca Corpuriloru legiuitórié; — prezentarea acestui proiectu de lege a fostu péna acuma numai o dorintia, acuma de candu cu pasulu întreprinsu de către episcopii romani a devenitu de-o necessitate imperativa. . .“

„Asternerea proiectulu de lege o consideramu de necesara, dér' nu-i atribuimu aceea vigóre, ce i-o dau episcopii romani. Romanulu imbracatu in haine de postavu (domnesce, a kaputos orztályhoz tartazó román) fara de aceea scie ungrescu, și déca voiescu se se fericésca in tier'a ungresca, insusi interessulu seu ilu silisce, că se invetie limb'a maghiara. Si întrebamu: de ce se fia tocmai fii poporului eschisi dela oficiele statulu maghiaru, și dela tóte acele favoruri, pe cari li le póte asigurá in Ungari'a numai cunoscintia limbei maghiare? Episcopii romani prin petitiunea data in contra limbei maghiare s'au doveditu de fórte rei pastori ai turmei incredintiate ingrijirei lor, căci voiescu se-o lipsésca de mediulu acel'a de inaintare, prin care ei au castigatu pentru sine insusi, afara de altele, scaunulu și veniturile episcopesci.

„Pasulu episcopiloru romani: — dice in fine „Pesti Napló“ — este micime de anima, eróre politica, lipsa de tactu. Multu ne tememu de daunele ce le va causá acestu pasu nu imediatu ci mediatu. Petitiunea episcopiloru romani nu va impedeá introducerea limbei maghiare, cá studiu obligatoriu; dér' noa, cari in accentuarea politicei antirussesci ne-amu dedatu a reflectá si la aliantia adeverata cu romanii, ne causéza la tóta intempleria dauna. Cu ce se póte documentá acést'a aliantia, déca conducători romaniloru, dupa cumu se tienu episcopii ca suntu, se pórtu față de ide'a de statu maghiara totu cu aceeași inimicitia, cá si russii?“

* * *

Se pare, că russii cauta cu lamp'a lui Diogene se faca la totu pasulu Romaniloru incurcaturi și se paralizeze ori-ce mesura salutaria, care o ia Romanii. Asiá se anuncia, că diplomatii russi au protestatu in contra mesuriloru preventive, ce le luá guvernulu romanu spre delaturarea pericolulu ciumei celei infricosiate, care domnesce in unele guvernamente ale Russiei. La protestulu russescu in contra mesuriloru preventive romanesce se fi responsu guvernulu romanu, că diferitii articuli din decretulu dela 7 Februaru consuna cu decisiunile comisiunei sanitare din Viena și că sunt necesare nu numai pentru aperia Romaniei, ci și pentru Europ'a intréga. La observatiunea diplomatiloru russesci, că decretulu numitu stá in contradicere cu conventiunea din Aprile, 1877 cu privire la trecerea trupelor russesci prin Romanii'a, a responsu cabinetulu romanu, că acést'a conventiune nu cuprinde in sine mai multa putere, decatu tractatele comerciale dintre Austro-Ungari'a și Germanii'a pe de o parte, și dintre Russii'a pe alta parte și că aceste poteri de asemenea au suspendatu acelea tractate péna atunci, péna candu

este periclitata sanetatea publica. Acuma se acatia Russi'a cu mani cu peciore de conventiunea dela Aprilie 1877, dupa ce mai antaiu singura a sfer-tecat'o, fora de nici unu scrupulu, in punctele cele mai principale, cu tote ca se obligase serbatoresce, ca va pazi tote punctele acelei conventiuni, care a causatu multa mahnire si dorere sufletesca Romaniei.

„Romanulu“ scrie cu privire la protestulu Russiei in contra mesurilor sanitare ce le-a luat statulu romanu :

„Ce era asemenea mai naturalu si mai neaparatu de catu, ca Romani'a se ie precautiuni urgente in contra Ciumei? Tier'a intriga era inspaimentata; tier'a intriga cerea, cu mare larma, luarea imediata a mesurilor celor mai energice de aparare. Statele vecine, Germani'a si Austri'a, luau precautiuni, la care deca nu ne-amu fi grabitu a participa intr'unu modu activu, amu fi fostu espusi a ne vede isolati de restulu Europei prin carantine puse in giurulu nostru, si astfelu supusi celor mai grele pagube. Cu tote aceste, abia luaramu si noi precautiuni ca celelalte state limitrofe ale Russiei, si guvernulu rusescu protesta. Elu numesce sicane ceea ce ne este impusu de simtiementulu conservarii, nu politice, — ca-ci asupr'a acesteia mai pote fi cestiune de apreciere, — ci de simtiementulu conservarii individulu, casu prevediutu chiaru de tractatulu nostru comercialu cu Russi'a. Este in adeveru cu totulu surprinditoru, ca Russi'a se proteste in contra unoru dispositiuni. cari, pentru casulu de epidemia s'au prevediutu chiaru in tractatulu nostru comercialu cu densa. Este apoi caracteristicu ca ea se pretinda Romaniei se pera de ciurma, pentru ca nu are puterea materiale a imperiului germanu seu austriacu. Eca cumu iesu complicatiunile si anevointiele internationale de acolo, de unde nici ca viseza cineva, si acest'a numai din caus'a situatiunii nostre geografice si a pipairiloru, ce le totu face Europ'a dela 1871 incoce, spre a regasi echilibrulu seu politicu perdutu. Noi mai ca amu ajunsu la conclusiunea, ca, pena candu Europ'a nu va reusi a si regasi echilibrulu, nu putemu spera liniste din afara.“

* * *

Cu privire la conflictulu russo-romanu scrie „P. Lloyd“ :

In caus'a certe pentru frontarie intre russi si romani puterile semnatare ale tractatului dela Berlinu n'au ajunsu inca la nici o decisiune. Argumentulu principalu alu guvernului rusescu, ca hotarirea majoritatii comisiunii europene de delimitare nu e obligatorie pentru elu, fiindu-ca reprezentantulu seu a dechiaratu din capulu loculu, ca concluse, cari se aduc fora consentiementulu seu, nu sunt de acceptatu, este slabu, si devine totu mai slabu prin impregiurarea aceea, ca — cumu ni se asigura din Vien'a — comissarii celorlalte puteri luara aceea dechiaratiune a colegului loru rusescu numai ad referendum, fora de a pote influentia prin aceea asupr'a caracterului consultatiuniloru si concluseru loru. Usulu este astfelu, ca, deca s'au luat concluse unanime, aceste sunt numai decatu valide. Conclusele cu majoritate se asternu protocolariu poteriloru si au trebuintia de ratificatiunea loru. Astfelu sta lucrulu si cu protocolulu in privintia punctulu de limitatiune la Silistria. Conclusulu comisiunii ca atare nu se pote atacá, si Romani'a are dreptulu de a se provoca la elu. Intr'aceea se silese Germani'a, ca se propage o noua incercare de intelegere si acest'a este caus'a, pentru care comisiunea delimitatore pena acuma inca nu si-a inceputu lucrarile de nou.“

Dela Constantinopolu, 4 Februaru se telegrafiza: Guvernulu romanu, respunsiendu Russiei, constata, ca delimitarea intre Bulgari'a si Dobrogea este definitiva, pentru ca a fostu semnata in unanimitate de catra membrii comisiunii europene, afara numai de comissarul rusescu. Granitiele, asia cumu sunt insemnate, constituie unu minimum, de ore-ce Romani'a ceruse Silistria, invocandu, ca precedentu, retrocederea, care se facuse Turciei la 1857. Cabinetulu din Bucuresci se intemeieza pe tractatulu dela Berlinu, pentru a refusa revisiunea lucrarei comisiunii de delimitare, revisiune, pe care Russi'a a ceruto, si explica luarea in posesiune a Aratabiei, prin necesitatea de a ocupa granitiele, din caus'a contrabandeloru, cari se faceau acolo, si pentru a stabili cordonulu sanitaru.

* * *

Comisiunea aleasa de senatulu romanu pentru redactarea propuneri de revisiune a Constitutiunii Romaniei si-a terminatu lu-

crarea si a prezentatu Senatulu processele sale verbale, cari s'au tiparitu si impartitu intre Senatori. Din testulu acestoru processe-verbale resulta, ca majoritatea comisiunii, compuse din d-nii Dimitrie Ghic'a, P. Carpu, C. Bozianu si Al. Giani este de opiniune, ca se se revisuiasca numai art. 7 din Constitutiune, eara minoritatea, in care se afla numai d. Vasile Boierescu, cere ca se se revisuiasca cu acest'a totodata si alte mai multe articole, si adeca: Art. 1, 2, 3, 7, 44, 77, si 113 din Constitutiune. — Senatulu in Siedinti'a s'a de Sambata s'a ocupatu de proiectulu de lege privitoriu la legatiunile din strainatate.

„Kelet“ si Romanii din Dev'a.

Cu d. „Illetékes“, colaboratorulu diariului maghiaru din Clusiu, ne-amu fi rafuitu, der' acuma „Kelet“ insu-si vine si ne ataca din nou intr'unu articulu de fondu, ba mai multu, ataca o comunitate intriga de cetatiani de nationalitate romana, imputandu-i fara nici unu dreptu, ca are intentiuni rele si nelegale. „P. Napló“ sustiene, ca maghiarulu: este aliatulu si amiculu, ear' muscalulu: este stapanulu si dusmanulu faia de romani. „Kelet“ se vede, ca nu consimte de locu cu parerea colegului seu din Budapesta, ca-ci de cate ori are gratia de a se ocupa de „fratii si compatriotii“ romani din aceste tieri, ii imprósca si-i apostrofiza astfelu, incatu trebuie se credemu, ca voiesce anume se ne demonstreze, ca in patri'a acest'a maghiarulu este stapanulu si inamiculu si ca de mani'a lui trebuie se tremure totu romanulu.

Altufeliu nu ne putemu explica tonulu celu hostilu si amenitiatoriu, de care se servese numitulu organu ori de cate-ori are se relateze despre o miscare romanésca din Transilvani'a, care nu porta timbrulu de maghiarona. Romanii din Dev'a au datu unu semnu de viatita romanescu, si acest'a a turburatu adencu pe terroristii dela Clusiu, pentru ca d-loru au fostu hotaritu de multu in consiliulu loru, ca Dev'a trebuie se devina unu centru maghiaronu, o positiune tare, de unde se fia cuceritu totu comitatulu Uniadorei pentru maghiarismu. Acuma romanii din Dev'a au documentatu, ca pe langa aceea, ca sciu respecta legile si suntu supusi leali ai Maiestatii Sale, n'au uitatu nici de indatoririle ce le au faia de nationalitatea loru, faia de limb'a si cultura loru nationala, si ca nu voiescu nicidecumu, ca se lase, ca interesele vitale ale culturei, dela care depinde totu viitorulu, bunatatea si fericirea, loru se fia si mai multu periclitata numai pentru ca asia le place domniloru dela Clusiu! Acest'a a fostu de ajunsu spre a provoca teribil'a mania a lui „Kelet“, care esclama „Lám már Déván fölemelte szavát a reactio!“ (Eata in Dev'a reactiunea si-a si redicatu vocea.)

Ce reactiune? Aceea, care pretinde, ca autonomia bisericea greco-orientale din Transilvani'a si Ungari'a, garantata prin legile statulu, se fia respectata cumu se cuvine intr'unu statu constitutionalu, si care cere, ca legea instructiunii poporale se nu fia modificata inca in defavorulu mai mare alu scololoru confessionale, ca sistemulu ce l'a creatu legislatiunea ungeresca se nu fia resturnatu peste nopte? Departe a ajunsu „Kelet“, de noue ani, de candu esista, in teori'a reactionarismulu, candu sustiene, ca ceea ce nu le place d-loru dela Clusiu e reactiunariu. Si ore nu avemu dreptu? Romanii din Dev'a se adresaza cu-o petitiune respectuosa catra Metropolitulu loru, rogandu 'lu se intrevina la guvernulu si la Maiestatea S'a, pentru ca se nu se atace legile existente ungeresci privitorie la autonomia bisericea si scolara a romaniloru; dd-loru dela Clusiu inse acuma dupa diece ani nu le mai placu aceste legi si voiescu se le cionteze — pentru aceea intreprinderea romaniloru din Dev'a este reactiunaria. Eata logic'a dd-loru dela Clusiu despre ceea ce este reactiune.

Cumu se mai intorcu lucrurile in lumea ast'a! Pena mai eri noi romani treceamu la domni din Clusiu de reactionari numai pentru-ca cereamu, ca se nu se faca legi despre noi fora de consentiementulu nostru. Acumu dupa unu deceniu de viatia constitutionala ungeresca amu ajunsu la unu punctu, incatu trebuie se ne tememu, ca ni se voru lua si sfarmiturile de drepturi, ce ni s'au aruncatu la 1868 de pe mes'a bogata a legislatoriloru maghiari. Poporulu credinciosu de ambele confessiuni, vedindu pericolulu apropiandu-se, provoca pe archierei se nu intardie a-si face datori'a ca capi ai bisericiloru si ca cetatiani ai statulu si se apere legea esistenta scolara in contra ataculu ingrozitoriu, ce i se prepara. Va se dica, poporulu si preotimea romana apera in casulu de faia mediatu

o lege votata de diet'a ungeresca si sanctionata de monarhu in contra unui proiectu inca necopt si cu tote aceste totu poporulu si preotimea romana face reactiune? Deca la domni din Clusiu este astadi reactiune si aceea, a te face media seu imediatu aperatorulu unei legi ungeresci esistente, apoi spuna-ne, pentru Dumnedieu, ce nu se la d-loru reactiune? Unde voru se ajunga d-loru peste alti diece ani cu logic'a acest'a? Voru se ore atunci dela noi, ca se le producemu certifica autentice, ca ne-amu nascutu ca maghiari si nu romani spre a le dovedi, ca nu suntemu „reactiunari“ si „inimici ai statulu“?

Noi credemu dincontra, ba suntemu de firmu convictiune, ca reactiunari sunt aceia, cari numai, ca au resturnatu vechi'a autonomia a Transilvaniei, desbracandu-ne de tote drepturile national politice ce le eserceamu, der' acuma voiescu se ca seze si dispositiunile acele mai liberale in privintia scololoru confessionale, pe cari Corpurile legiutor maghiare le-au fostu luat la 1868 de rusii Europei civilizate. Reactiunari sunt aceia, ca din limb'a maghiara ofici-la a statulu, cumu decretat'o la 1868, voiescu se faca acuma limb'a generala a tierii, a scoliloru, a comericiului, a industriei a familielor, si deca va merge asia inaintu pote cu vreme si a bisericiloru!

„Kelet“ infrunta pe Romanii din Dev'a, ar' fi calcatu statutele Casinei lor si ca, ca membri ai acestei Casine, ar' fi scrisu in contra finiosulu proiectu de maghiarisare si in contra statulu. Der' de Casin'a din Dev'a nu a fostu locu vorba in Nr. 7 alu foiei nostre, in care s'au publicatu petitiunea Deveniloru. A fostu vorb numai de reinfintiarea Societatii romane de lectura din Dev'a, inse despre acest'a s'a vorbitu independentu de pasulu politicu intreprinsu de cetatiani romani din Dev'a. Credemu, ca „Kelet“ va se se faca distinctiune intre cetatianulu, membru al Casinei, ori alu Societatii de lectura pena se afla adunarea seu in localulu Societatii, si intre cetatianulu afara de Casina seu de Societatea de lectura. Acest'a pote se faca politica dupa plac intre marginile legiloru, acel'a trebuie se se tiena de statutu. Inse nici corespondentulu nostru ni noi n'amu disu, ca membrii Casinei romane ci amu disu numai, ca cetatiani romani din Dev'a au adresatu petitiunea catra Metropolitulu. De denuntia, der' „Kelet“ „Casin'a“ romana din Dev'a atribuindu-i o procedere ilegala? I pare reu de de scirea ce amu aduso, ca s'a reinfintiatu societatea romana de lectura din Dev'a? De ce voiesce se terrorizeze pe Romanii din Dev'a, cari au comis nici o ilegaltate tramitiandu o adresa catra capulu bisericescu?

„Kelet“ amenintia si pe corespondentulu nostru pentru ca a cutezatu a ne roga „se sfatuimu si se facemu tote cele possibile pentru ca se nu vedem cu ochii perirea celor mai sacre institutiuni ale nostre.“ Ei bine, noi credemu, ca d. corespondentulu a respicatu aci cevasi, ce se intielegea de sine, ce este datori'a nostra publicistica. Seu „Kelet“ se impedece de cuventulu „possibilu“? Adveratu, ca multe sunt possibile unui diaristu der' nu unui diaristu romanu din Transilvani'a si Ungari'a, ceea ce, tocmai prin imputarea ce-o face corespondentulu nostru, „Kelet“ o dovedesce, ca scie forte bine.

Romanii din Dev'a si-au implinitu numai sant loru datoria de romani, deca in caus'a scololoru loru s'au adresatu la Metropolitulu din Sibiu, „Kelet“ nu a fostu nicidecumu indreptatitu a atacá si amenintia pentru pasulu acest'a. De la totu pasulu, ce 'lu voru mai intreprinde romanii intre marginile legeri in favorulu nationalitatii lor voru fi intimpinati cu asemeni imputari si amenintari din partea maghiara, unde vomu ajunge „Hol lesz ennek a vége és minő vége?“ „Kelet“ si cu consozii sei ar' trebui se se gandésca seriosu la acest'a!

Tractatulu austro-germanu in privintia Slesvigului.

„Reichsanzeiger“ dela 9 Februaru publica textulu tractatulu incheiatu intre Austri'a si Germani'a, care suna asia:

„Articululu V alu tractatulu de pace incheiatu la Augustu 1866 la Prag'a, intre M. S. Imperatulu Germanu si rege alu Prussiei si intre M. S. Imperatulu Austriei, si rege alu Boemiei si rege apostolicu alu Ungariei, in privintia retrocedarii districtelor de Nordu ale Slesvigului la Danemarca nefindu inca esecutat, conformu tractatulu; pe o parte M. S. Imperatulu Germaniei si rege alu Prus-

lasandu a se intielege dorint'a de-a inlaturá acea clausa, er', pe de alta parte M. S. Imperatul Austriei si rege alu Ungariei avendu in vedere greutatile ce intimpina executarea otaririi cuprinse in susu mentionatulu articulu; dupa ce in fine M. S. Imperatul Austriei si rege alu Ungariei a binevoitu a dá o proba despre dorint'a s'a de a legá si mai strinsu relatiunile de amicitia, ce esista intre ambele poteri: Inaltele parti contractante au recunoscutu de o potriua necesitate de a intrá in revisiunea articulu mai susu mentionatu. Pentru acestu scopu M. S. Imperatul Austriei si rege alu Ungariei si M. S. Imperatul Germaniei si rege alu Prussiei au numitu cá reprezentanti: M. S. Imperatul Germaniei si rege alu Prussiei pe principele Enric VII Reuss, ambasadore si generalu-adjutante alu M. S.; M. S. Imperatul Austriei si rege alu Ungariei, pe comitele Andrásy de Csik-Szent-Király si Kraszna-Horka, ministru de externe alu M. S. Imperiale; care, dupa prezentarea plenipotentieloru si aflarea lor in regula, au convenitu asupr'a urmatoriu articulu:

„Art. 1. Stipulatiunea cuprinse in tractatulu de pace dela 23 Augustu 1866, incheiatu la Prag'a intre M. S. regele Prussiei si intre M. S. Imperatul Austriei si rege alu Bohemiei si rege apostolicu alu Ungariei, prin care M. S. Imperatul Austriei conditioneaza unu anumitu modu de cedarea cátra M. S. regele Prussiei a drepturiloru sale, dobandite prin tractatulu dela Vien'a din 30 Octobru 1864, asupr'a Slesvig-Holsteinulu si desfiintieza; adica cuvintele coprinse in art. V alu tractatulu dela 23 Augustu 1866 — si care suna astfelu: „Cu acea conditiune cá, deca poporatiunea districteloru nordice ale Slesvigulu isi va esprima prin votu liberu dorint'a de a fi unita Dáenemarcei;“ se anuleza.

„Art. 2. Ratificarile tractatulu de facia se voru schimbá in Vien'a in terminu de trei luni, séu si mai curéndu.

„Facutu in Vien'a la 11 Octobru 1878.

H. VII. Reuss.

Andrásy.

(L. S.)

(L. S.)

Resbelulu Cafriloru cu Anglesii.

Victori'a Zulu-Cafriloru din Afric'a meridionala asupr'a Anglesiloru a facutu mare sensatiune in tota lumea. Anglesii, cari inca n'au terminatu resbelulu cu Afganii, s'au incurcatu intr'unu resbelu nou in partea meridionala a Africei, cu unu poporu fórté resbelnicu, ce se numesce Cafrii de Zulu. Acesti'a, se dice, cá sunt fórté bine organizati militaresce, asiá, incatu diuarele nu se sfiescu nicidecumu ai numi Prussianii din partea meridionala a Africei.

Anglesii inca la 1795 au inceputu a se asedia pe la capulu meridionalu alu Africei, de unde cu incetulu au delaturatu domni'a Olandesiloru si au pusu in loculu ei pe cea britanica. Cultur'a, ce o are coloni'a dela capulu meridionalu alu Africei este considerabila. Scóle poporale, gimnasii, biblioteci, tipografii, diuare, cabinete publice de lectura, librarii sunt in flóre acolo. Tiér'a se bucura de justitia, de administratiune anglesa, negociulu se desvólta de unu gradu progressivu. Anglesii, voindu se-si maréscu teritoriulu, au intimpinatu mai mari dificultati, decátu in alte parti ale lumii. Numai de unu anu au ocupatu republic'a transvalica, care e locuita de 25,000 de Olandesi si de indigeni, ce sunt de diece ori atatia. Acést'a republica erá neincetatu incalcata de semintiele Cafriloru, de cari nu se potea aপরá.

Anecsiunea ei n'a adusu inse Anglesiloru nici o fericire, cá locuitorii de mai inainte ai republicei inceputa a simpathisá cu dusmanii lor de mai inainte si le detera si ajutoriu in contra Anglesiloru. Olandesii de multu se aliaa cu Cafrii in contra Anglesiloru. Perderea actuala a Anglesiloru nu este cea d'antaita in teritoriulu acest'a. Indigenii vediu, cá ei cu organizatiunea lor barbara potu infrantá trupele anglese si de aceea se incumetara si la alta intreprindere mai mare.

Capulu Cafriloru de Zulu Cetewayo, unu famosu despotu, cu unu cuventu, Tiarulu negriloru Africani meridionali, a introdusu la poporulu seu o domnia teroristica, personala, elu apésa si despoia pe poporulu seu in modulu celu mai teribilu. Dér' despotulu celu jumatate golu a invetiatu unu lucru dela Europeni, de a formá o armata. Ea este organizata dupa delulu armatelor europene, este impartita in corpuri si in regimente. Oficarii au unu semnu, care-lu pórtá la frunte si este unica imbracaminte a acestoru eroi. Ei nu despretiuescu cu totulu toalet'a, cá suntu intre ei generali, cari pórtá si o giletca, sunt coloneli, cari au pantaloni de panza, locotenenti, cari au cate unu siurtiu. Acést'a armata, care se urca, péna la 400,000, se recrutéza pe bas'a unei organizatiuni cu totulu deosebita. La Cafrii totu omulu e soldatu dela 16 ani, péna la 40 ani, si nu

se póte insura, mai inainte de ce a facutu vr'o vitejia in contra Europeniloru. Lucru firescu, dér' acesti'a isi castiga prin aceea merite, cá omóra atatia Europeni, cáti numai potu. Disciplin'a in armata se sustiene numai prin terorismu si de siguru Cafrii ar' fi omoritu pe stapanulu si regele lor, de ar' fi perduu batali'a in contr'a Anglesiloru. Acestei armate Anglesii contrapusera numai 12,000 ostasi sub comand'a generalulu lordulu Chelmsford, care s'a distinsu in tóte campaniile. Anglesii au despretiuitu pe dusmanu; ei au ganditu, cá au de a face totu cu ómenii slabi, cá Teodoru din Abissini'a, pe care 'lu batura mai anii trecuti. Guvernatorulu din coloni'a Capu a cerutu ajutorie, dér' i s'a respunsu, cá o colonia anglesca, care nu se póte aপরá pe lęnga Cadrele anglese, in contr'a unu rege negru si jumatate golu, nu merita se fia aপরá din partea Angliei. Cetewayo póte, cá numai cu ajutoriulu Olandesiloru a invinsu asupr'a armatei anglese intr'unu modu atata de teribilu. Urmarea va fi, cá in teritoriulu ce si l'au anecsatu Anglesii mai deunadi se va face revolutiune in contr'a lor. In momentulu celu d'antaitu ar' fi numai unu resbelu in contra Anglesiloru, care s'ar' poté peface inse lesne intr'unu resbelu in contr'a tuturoru Europeniloru, ce numera 700,000 de capete, cari nu se voru poté impotriuí multu timpu milióneloru de indigeni. — Notitiile de mai susu leilustréza urmátorea telegrama sosita din cetatea Capu: Colón'a anglesa, constatóre din regim. 24, 600 indigeni si o bateria, a fostu batuta cumplitu de catra 20,000 Cafrii de Zulu, cari au pusu man'a pe 102 vagóne de transportu, pe tóte munitiunile si provisiunile anglesiloru. Batali'a s'a datu la riulu Tugela: 5000 de Cafrii se fi cadiutu, colón'a anglesa fú uimicita: 500 soldati si 60 oficieri morti. Cu totulu se fi perduu anglesii 1200 ómeni. Ei au trebuitu se platéscu scumpu cutezanti'a de a atacá numai cu 3000 ómeni, 20,000 de Cafri.

Budapest'a, 13 Februariu st. n. 1879.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Serat'a literaria-musicala, impreunata cu petrecere de dansu, arangiata eri séra de junimea nóstra a succesu deplinu, atátu in privint'a morala cátu si cea materiala. Pe la 7 óre sér'a in sal'a dela hotel „Hungari'a“ se aflá intrunita intréga coloni'a romana de aici, si afara de acést'a unu numeru mare de straini. Concertulu se incepú la 7¹/₂ óre cu „Cânteculu ginteii latine“, cantatu de unu choru puternicu barbatescu, celu compuneau 15 juni romani. Am auditu chiaru si dela straini, dicéndu, cá acestu coru a cantatu in modu escelentu. Publiculu intregu miscatu de poesi'a marelui nostru Alecsandri si de music'a maestrulu Marchetti, intimpiná cu aplause executarea acestui cantecu. Urmá apoi pies'a pe piano executata de fraged'a si amabil'a d-r'a Aureli'a Vornica „Polonaise II.“ de Fr. Liszt, succesulu fú escelentu, insusi marele maestru, carele erá de facia la concertu, a distinsu pe d-ra cu aplause viui; cá respunsu la acést'a si la recunoscinti'a publiculu intregu d-r'a a executatu o alta piesa romana cu o desteritate rara, carea aflá resunetu in animele tuturoru. „Penesiu Curcanulu“, poesi'a d-lui V. Alecsandri, declamata cu multu tactu si in partile ei eroice, potu dice, cu perfectiune de d-lu Teofilu Bogdanu, a inaltiatu animele tuturoru la sublimitatea ideei de gloria nationala si virtute militara. „Melancoli'a“ de Hellmesberger pe violina de d-lu Iul. cav. de Puscaru a doveditu, cá acestu teneru possede unu talentu deosebitu pentru arta; pareá, cá n'avemu de a face cu unu june diletantu, ci cu unu elevu esitu din conservatoriile cele mai renumite. „Nu te potu uitá“ de Franchetti cantatu de junele Const. Radulescu, facú efectu deosebitu nu numai pentru melodi'a romana, ci si accentele curate si simtimentulu profundu ce a esprinat cu vocea s'a.

O adevrata artista ocupá apoi loculu lęnga pianu d-r'a Elen'a Zafiri, elev'a prédilecta alui Fr. Liszt, o juna bruneta abia in etate de 16 ani, amabila, farmecátoria prin insusirile ei spirituali, si modesta prin escelent'a ei cultura, a executatu „Fantasi'a“ de Fr. Liszt despre „Ruinele Atheniei“ asupr'a motiveloru lui Beethoven cu o perfectiune, care se apropiá de aceea a maestrulu ei, rege pe fortepiano. Insusi Liszt se sculá in pecióre si prin aplause viue si-esprimbá bucuri'a ce o are pentru destins'a s'a eleva. Publiculu intregu in nenumerate rânduri a aplaudat'o si dupa terminarea piesei a chiamatu-o la tribuna prin aplause frenetice si strigate de „Se traiéscu!“

de vreo 10 ori. Acést'a juna artista are pentru noi o insemnata deosebita prin originea ei romana; tatalu seu e romanu macedoneanu, ér' mam'a sa dacoromana; cercurile romane preste totu, dér' mai vertosu cele din Bucuresci si Romani'a intréga, precumu si Curtea princiaru ar' face unu castigu fórté avantajosu, deca s'ar' interessá mai de aprópe de jun'a nóstra artista.

D-rele sorori Melani'a si Irin'a Ioanovicu se produsera in fine cu cânteculu: „Ogni sabato avrete il lume“ de Gordigiani, si secerara aplause unanime. Apoi urmá joculu, cu „Ardeleana“ si „Quadrille“. Doue colóne cáte de 40 parecii fiecare au inceputu aceste jocuri. Desi erá numai concertu si nu balu, damele erau imbracate in toaletele cele mai elegante. Colórea alba si rosa erá in preponderantia. D-siórele Livi'a Mocioni, Isabel'a Manoiovicu, Elen'a Zafiri, Melani'a si Irin'a Ioanovicu, Elen'a Popu (din Selagiu), Elen'a Popovicu (din Aradu) erau insoçite de dómnele G. Mocioni (patroness'a seratei), Manoiovicu Zafiri si Ioanovicu, Vulcanu, Cimponeriu, Puscaru, Nedelcu, precumu si o multime de alte dame romane si straine, a caroru registru completu, dorere, nu-lu am la mana. Inainte de pausa 12 juni in costume nationali au jocat „Calusierulu“ si „Batut'a“ cu o desteritate, ce stórse aplausele publiculu intregu. Dupa pausa joculu se continuá si se sfersi numai alta di pe la 6 óre diminéti'a.

In cátu sum informatu, serat'a a avutu unu resultat favoritoriu si pentru scopulu filantropicu de a se ajutorá societatea de lectura a junimei. Despre ce inse cu alta ocazione. —n.

Mesuri in contra Ciumei.

„Romanulu“ dela 4 Februariu scrie.

Din tóte statele limitrofe cu Russi'a, Romani'a este aceea, care a luatú péna astadi mesurile de aparare cele mai energice si cele mai generale in contra teribilei epidemii, ce „a bantuitu“ o parte a Russiei. Dicemu „ce a bantuitu“, pentru-cá, dupa compararea si confruntarea sciriloru ce am avutu, noi amu dobânditu convingerea, cá epidemi'a in adeveru a incetatu; dér' suntu unele diplomatii, cari au incercatu lumea cu atátea mistificari, in cátu nici candu spunu adeverulu nu mai sunt acumu credute. Cu tóte aceste, lumin'a se va face pe deplinu pentru tóta lumea, in urm'a raporturiloru ce le voru tramite medicii straini, porniti in misiuni oficiale la loculu epidemiei. Romani'a a delegatu si ea unu doctoru in medicina, care se mérga cu ceialalti medicii straini a studiá reulu la loculu, unde s'a produsu. In privirea lucruriloru acestoru medicii, o depesia dela Moscva ne face cunoscutu, cá ei s'au intrunitu acolo impreuna cu delegati, Russiei, s'au constituitu in comisiune si au decisu a plecá toti impreuna, spre a cercetá locurile bantuite de epidemia. Comisiunea, in urm'a constituirii sale a fostu primita de principele Dolgoroukoff, guvernatoru generalu alu Moscvei, care a datu unu prandiu in onórea ei. Delegatul Romaniei este doctorulu Zaharia Petrescu, prof. alu facultatii de medicina si medicu militar; d-s'a este insoçitu de mediculu de Batalionu G. Protopopescu. Delegatul Romaniei a fostu primitu intocmai cu aceleasi titluri, cá si delegatii Germaniei si ai Austriei. Comisiunea va plecá in diu'a de 5 Februariu la Wetlianka, localitate, unde cium'a a bantuitu cu mai mare furia de cátu ori unde.

Lui „P. Lloyd“ i se telegraféza dela Odess'a 14 Februarie: „Poporatiunea se afla in cea mai mare neliniste din caus'a intemplieroru, ce acuma s'au facutu cunoscute. In 7 ale lunei curente se bolnavi unu soldatu dela regimentulu Modlin cu numele Condzi si intr'adeveru cu tóte simptomele bólei, care s'a aretatu mai antaiu in Wetliank'a. Mediculu ordinariu avú banuieála si indoiéla si indata tramise pacientulu in spitalulu garnisónei, fora de a ordoná orecari mesuri de precautiune. Audiendu prefectulu cetatii despre acésta fapta, numai asteptá nici unu momentu, ci numai decátu interná atátu pe pacientu, cátu si pe tóte persónele cáte au venitu in atingere cu densulu in statiunea carantinei. Mare spaima s'a respanditu prin tóta cetatea, multi locuitori si parasira locuintiele lor. Mórtea colonelulu Schulgiu, comandantu alu batalionulu din Odess'a, inca a datu pricina, de s'a spariatu lumea atát'a de tare in Odess'a. Elu erá sanetosu cá merulu. In 8 Febr. se bolnavise, dupa 36 de óre erá mortu. Cu tóte, cá péna acuma nui cunoscuta firea bólei lui, totusi lumea da cu socotéla, cá si acestu oficeru a devenitu jertf'a ciumei.“ —

Din patri'a Ciumei. (Urmare.) In tóte satele din valea Volgei poporatiunea este mai cuséma russésca. Singuraticele statii militare sunt intre sine strinsu legate si comerçulu inca merge pe lęnga apa. Dela Zarzinu in josu cam

la 15 miluri se afla Cerni-Iar, care s'ar' mai poté numi cetate. Acolo sunt Russi in masse compacte. De acolo in partea sudvestica sunt numai taberele Calmuciloru, carii traiescu in corturi de pesla, cam dupa cumu au traitu si stramosii maghiariloru nostri, candu au venitu in sut'a a 9-a din Atelczu, care se afla tocmai in tieniturile de pe l'anga Volg'a. Cas'a transportabila a nomadiloru dela Volg'a este din lemnu de salca, care se acopere cu pesla si acésta este intinsa in tóte partile cu funii, ce sunt legate de pociumbi batuti in pamentu. Prin corturi inca este asternuta pe jos pesla. Dér' apoi nici din Chibit'a (cortulu) unui Calmucu de frunte nu lipsese luculu corespondiatoriu. Celu puçinu se dice despre domnulu Calmuciloru, Tumen, care este capulu nomadiloru de l'anga Volg'a, cá iubese incatava pomp'a. Corturile lui sunt imposante, pe dinlaintu captusite cu damastu si pe jos sunt tinse covóre scumpe persienesci. Principele de astadi are unu palatu pe o insula de ale Volgei, pe care-lu tiene numai pentru ospetii sei. Chiaru si damele lui Tumen nu se potu impetini cu palatulu, care este atât'a de stralucitu gatitu, cá palatele din o miia si un'a de nopti si traiescu in corturile loru cu damastu, pe l'anga lapte de iépa si ciai, cu multu mai multiamite, decâtu in salóne la mancaru culinare, si la musica sgomotósa la pianu, care se executéza cate odata, candu se afla óspeti la palatu. Soçi'a lui Tumen, se dice, cá e o pianista perfectá — pentru óspetii sei; ea prefera inse mandolina instrumentului europénu si in serile cele frumóse de véra executéza arii nationale cu mare passiune.

Ce calareti minunati sunt Calmucii de l'anga Volg'a. Léganulu loru este sieau'a séu celu puçinu cosiulu, care se léga de siea, si din care pruncii cei chiorumbeti se uita voiosi si veseli in lumea larga. Prunculu candu e abia de trei ani se si suie calare pe unu cane séu pe o capra, doi, trei ani mai bardi se suie pe calu, pe care dela optu ani incolo, nu-lu mai parasese. Candu copilulu de Calmucu e de 12 ani se suie fara de frica pe ori-ce armasariu. Déca unu calu trece de fórtu selbaticu si greu de imblánditu, atunci calaretiulu celu tineru arde, de a-si aratá maiestri'a si curagiulu seu. Pre candu opresce unulu calulu cu unu arcanu, altulu indata se arunca in spatele lui si alérga cu elu prin pustiá. Prin alergarea cea iute nu s'ar' imblándi inse calulu celu ageru, dér' apoi Calmuculu ilu mana deadreptulu prin Volg'a si trecédu de dóue, trei ori cu elu prin apa imblándiesce si pe celu mai spalberatu calu. Cá nomadii punu mare pretiu pe cai multi, buni si frumosi nu mai incapa nici o indoiéla. Domnulu Calmuciloru Tumen, se dice, cá are numai 60,000 de cai, afara de aceea o multime mare de alte vite.

Pre candu Calmucii au o placere deosebita, cá se prinda cu soiomulu bátlani argintui si lebede negre, Russulu de pe tiermulu Volgei celei gigantice se ocupa cu pescaritul. Pescaritul este isvorulu principalu de castigu si multi negutiatori de icre din Astrahan au avere de milióne de ruble. Unu rege intre negutiatorii de icre renumitu in Russi'a are unu palatu in Tiflis, care este unulu din cele mai lucurióss si se póte asemená cu palatele din o miia si una de nopti. Poporulu nu-i ambla tocmai asia bine, macar', cá nu poti dice, cá-i seracu. Pescaritul hranesce pe cei ce se ocupa cu elu si totu mai remane destulu si pentru negotiu, elu este regulatu din partea autoritatiloru, cari hotarescu unu timpu anumitu, candu póte pescari totu omulu. In satele dintre Wetliank'a, Cerni-Iar si Astrahan; se tramite pe la mediuloculu lui Novembre, candu se pune cea d'intaii ghiatia pe Volg'a, unu Hetman, care face pregatirile si dispositiunile necesare pentru timpulu pescuitului, care se intempla pe la mediuloculu lui Ianuarie. In Ianuarie se sparge in mai multe locuri ghiatia si se incepe pescaritul. Momentulu, candu se incepe, se inauguréza cu mari ceremonii. Mai antaiu se aduna pescari russesci in mari masse la tiermu, apoi consuma cantitati considerabile de spirituóse, si dupa ce si-au pregatitu bine harpunele, se da semnul pescuirei. Cu strigate, cu imbraciosiari de bucuria si cu alte manifestari spontane alérga la locurile cunoscuté, unde s'a spartu ghiatia si pescaritul se incepe. Fiesce-care pesce scosu din apa, anume sturii, (morunu, viza, ciga etc.) gigantici de 12 p'na la 16 urme se licitéza iadata prin speculantii presenti; dupa aceea prad'a se trage pe trepte la malu si se duce la macelaria, unde se taia capulu pescelui, se spinteca pantecele si inca sub convulsuniile animalului i se scóte icrele si se spala in ciubare cu apa sarata si indata se duc la buti, unde se asiédia pentru exportare. Si vér'a se prinde pesce, dér' mai puçinu, apoi a petrece prin locurile cele baltóse de pe l'anga Volg'a este lucru criticu, mai cu séma din cauza, cá multe canele si bracie ale ei séca mai de totu. Preste totu se pare, cá poporatiunea cea calmuca de pe l'anga Volg'a se afla mai multu bine, decâtu russii colonisati pe l'anga Volg'a. Nu se póte trece cu vedere, cá fiii stepei (pustiiei) sunt mai moderati in consumarea beuturiloru spirituóse, ba prin traiulu loru cu lapte de iépa si conserva sanetatea, din contra russii sunt nesatiosi in beuturi spirituóse si in privinti'a curataniei stau indereptulu calmuciloru. Ocupatiunea pescaritului inca si are partea s'a cea rea; cantitati fórtu mari de remasitie putrediescu in poterea verii pe la malu si aerulu atmosfericu e plinu de totu felulu. Pe malurile cele

monotóne ale rivului celui uriasiu, care curge linu, sbóra nouri intregi de musce si pescariulu tremura in colib'a lui de lemnu de frigurile cele, ce domnesc véra pe la malurile apelor mari. Aceste sunt regiunile posomorite, pe unde se ivesce cium'a mai bucurosu si unde e cam de regula acasa. —

D i v e r s e.

(Societatea Sodaliloru romani in Brasiovu) va arangiá Joi séra in 8/20 Februariu 1879 in sal'a hotelului „Nr. I“ o productiune si petrecere colegiala, dupa urmatórea programa: 1. Cuventu de deschidere despre viéti'a soçiala a meseriasului romanu in timpulu presentu si viitoriu, de unu sodalu; 2. „Balcescu murindu“, melodia executata de corulu sodaliloru; 3. „Sergentulu“, declamatiune; 4. „Cantulu ginteii latine“, de corulu sodaliloru; 5. „Mei ciobane mei“, canteceu ardelenescu, solo; 6. „Hora Griviteii“, de corulu sodaliloru. Intre pause capel'a militara din locu va executá diverse piese romanesci. — Dupa terminarea programei va urmá petrecerea cu dansu. — Bilete se voru aflá la cassa, la intrare l'anga Salonu. — Déca nu ne insielamu, acést'a este prim'a productiune publica, ce-o arangiéza sodalii romani din Brasiovu, ar' fi dér' fórtu de doritu, cá romanii din locu se incuragieze acést'a tinera societate, luandu parte in numeru catu mai mare la productiunea si petrecerea de Joi séra.

(C. A. Rosetti in Rom'a.) Cetimu in „Romanulu“: Inregistramu cu o legitima mandria ori-ce semne de stima si de consideratiune ne vinu din afara. Printre aceste semne simtiemintele espresse d-lui C. A. Rosetti de M. S. regele Italiei, este unulu din cele mai puternice si mai imbucuratóre. Siefulu, unde 'si are léganulu nationalitatea nóstra, a facutu d-lui C. A. Rosetti, presiedintele Camerei Romaniei, primirea cea mai onoratóre pentru tiér'a ce reprezenta, si pentru persón'a s'a. M. S. dupa ce a spusu d-lui Rosetti, cá'i cunosce tóta viéti'a si cá doriea fórtu a'i face cunoscenti'a, a vorbitu cu o adeverata iubire despre Romania si cu energia si admiratiune despre Domnulu ei si despre armat'a ce elu a comandatu pe campiele Bulgariei. Recunóscerea diplomatica a independintiei Romaniei este cea mai scumpa dorintia a regelui Humbert. Aceste semne de iubire dela poterniculu rege alu natiunii surori, suntemu convinsi, cá voru fi primite de toti romanii cu adénc'a multiamire a simtiemintelor impartasite si de densii.

(O serata la Curtea din Bucuresci.) Cetimu in „Romanulu“: Balulu datu in sér'a de 2 Februariu, de Mariele Loru Regale, balu anuciatu sub modestulu nume de serata, a fostu unulu din cele mai splendide ce s'ar' poté imaginá. Multimea si elegantia dómnelor, animatiunea generala o veselie si o multiamire franca, ce stralucia pe tóte feçiele, a facutu, cá toti invitatii se petréca órele cele mai placute si se le para fórtu scurtu timpulu dela 10 óre sér'a p'na la 5 óre si jumetate diminiéti'a. Mariele Loru se amestecau printre invitatii si invesiiau pe fia-care prin cuvinte gratiósé, dandu esemplulu bunei dispositiuni si facédu cá jen'a se fia inlocuita prin cea mai franca petrecere. Mai, cá s'ar' poté dice, cá n'a fostu nici unu invitat, carui'a Mariile Loru Regale se nu'i fia adresatu cventulu, cu afabilitatea ce nu'i parasese niciodata. Music'a compusa numai de piano si violine érá escelinta; arcusiulu ageru alu artistului nostru Wist aprindea placerea dantiului chiar' la acei'a, cari de multu timpu nu dantiasera. Jun'a principesa de Waldeck-Pirmont, sóra a M. S. regin'a de Oland'a, a luat parte la tóte dantiurile si a petrecutu cu societatea p'na la 5 óre. Speramu, cá va pastrá o buna amintire capitalei Romaniei, dupa cumu societatea bucurescéna va pastrá memori'a gratieloru sale.

(Unu adeveratu telegrafu.) Ori incatrau te intorci astadi, n'audi alt'a, decatu de inventiuni nóue. Asiá ne aduse mai deunadi diariulu „Nature“ din Londr'a o scire interessanta, cá mecaniculu E. A. Cowper a facutu o inventiune intr'adeveru practica. Acést'a este o masina adeverata telegrafica de scrisu. Scriitoriulu misca condeiulu seu la unu capu alu unei serme electrice, si totudeodata se pune in miscare la celalaltu capu unu condei, asiá dicédu, cá in man'a unei fantome si repetiesce cu acuratetia trasurile si incolaciturile manei celei d'antaiu. Aparatulu acesta minunatu se va espune in curédu in Londr'a la reuniunea ingeneriloru de telegrafu.

(Carnea cruda si Teni'a séu vermele solitariu.) Romanii o numescu Corde si e o bóla fórtu rea. Opiniunea mediciloru e, cá acestu verme stá in germine in carnea vitelor, dupa ce sunt taiate. Multe pérsóne au obiceiulu de a mancá unele carnuri cu totulu crude (carnuri sarate) séu fórtu puçinu ferte (crieri, maiu rarunchi). E bine se se scie, cá asemenea nutrire nu e fara pericole. In adeveru, candu germinii órecaror vermi se gasescu in carne, precumu trichinele, tenei'a, ei strabatu in stomacu si intestine, unde se desvólta cu tóte relele loru urmari. Déca acesti animalculi ar' fi fostu nimiciti cu ferbere séu frigere indestulatóre, ingerarea ar' fia fara pericolu. Unu exemplu avemu, cá cáni de pe la casapii, (macelarii) tocmai, fiindu-cá li se dá se manance ficatii si plamanile vitelor, sunt bolnavi mai totudeaun'a de Corde. „St. Rom.“

(Testamentulu unui flacau betranu.) Gasimu urmatórele intr'unu diariu germanu: In orasiulu Manchesteru a moritu de curédu unu flacau betranu, lasandu dupa sine o avere fórtu mare. Neavendu rude de locu, tóta lumea érá curiósá se véda, ce va face acestu betranu originalu cu banii sei cei multi. Dér' care fú mirarea, candu se deschise testamentulu! Eaca ce stá intr'ensulu: „Intrég'a mea stare se fia impartita de-o potriua intre urmatórele 31 dómne. (Áci urméza tóte numele cu adres'a loru precisa.) Tóte aceste 31 dómne mi-au refusat man'a loru, candu le-amu petitu, si prin acést'a m'au pusu in positiune a duce p'na la mórtea mea o viéti'a din cele mai fericite si mai vesele. — Si non e vero e ben trovato.

Sciri ultime.

Fagarasiu, 17 Febr. Romanii de ambe confesiunile din comitatulu inca au tramisu mai multe adrese atatu cátra Metropolitulu dela Blasiu, cátu si cátra celu din Sibiu in contra proiectului de maghiarisare!

Vien'a, 17 Febr. Cabinetulu Auersperg e reactivatu, inse fara Auersperg, care s'a retrasu impreuna cu Unger. Stremayer a primitu presidiulu, ear' comitele Taaffe este ministru de interne.

Victor Popescu,

advocatu in Brasiovu,

si-are cancelari'a — incepédu din 1-a Februariu st. n. a. c. — „in Brandiaria“ (Hinter den Fleischbänken“) sub N. C. 316 in acelasu localu, in care a fostu mai demultu cancelari'a domnului notariu publicu Petru Nemesiu.
Brasiovu, in 16/28 Ianuarie 1879. 3—3

Anuaci u.

Am onóre a aduce la cunoscenti'a onoratului publicu, cá dela 1 Ianuarie a. c. am deschisu cancelari'a advocatuala in Dev'a, Strad'a Margelei Nr. 115. 3—3
Dev'a, la 3/15 Ianuarie 1879.

Franciscu Hossu Longinu,
advocatu.

A aparutu 3—3

Catalogulu generalu de sementie,

fórtu amenuntitu si bogatu ilustratu (contienédu: Sementie si plante cu radacini cepóse spre cea mai bogata alegere, cu pretiurile cele mai eftine) si se tramite la cerere franco si gratis.

La fiecare comanda se adauge gratis unu opu frumosu ajustatu, contienédu: 1. lucrurile in gradina pentru fiecare luna din anu, 2. cultur'a sparangeniului (Spargel), 3. cultur'a anginareloru (Artischoke), 4. 120 ilustratiuni de diferite plante.

Prim'a agentura ung. pentru horti- si agricultura.

ADOLF D. FREUND,

Magazinulu de sementie, Budapest'a, Thonethof.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 19 Februariu st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	62.15	Oblig. rurali ungare . . .	76.—
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) . . .	63.35	„ „ Banat-Timis. . .	80.75
Losurile din 1860 . . .	114.60	„ „ transilvane. . .	75.50
Actiunilebancei nation. . .	793.—	„ „ croato-slav. . .	85.—
„ instit. de creditu . . .	221.60	Argintulu in marfuri . . .	100.—
Londr'a, 3 luni. . .	116.90	Galbini imperatesci . . .	5.56 1/2
		Napoleond'ori . . .	9.33
		Marci 100 imp. germ. . .	57.55

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipografi'a: Ioane Gótt si fiu Henriu.